

๘. สติปฏิญาณกถา

[๓๐๑] *สพเพ ฌมมา สติปฏิญาณนาติ? อามนฺตา. สพเพ ฌมมา สติ, สตินฺทริยํ, สติพลํ, สมฺมาสติ, สติสมฺโพชฺฌงฺโค, เอกายนฺมคฺโค, ขยคามิ, โภคคามิ, อปจยคามิ, อนาสวา, อสญฺโฆชนิยา, อคนฺถนิยา, อโนมนิยา, อโยคนิยา, อนีวรณิยา, อปฺรามญฺจา, อนฺปาทานิยา, อสงฺกิลลิกา, สพเพ ฌมมา พุทฺธานุสฺสติ, ฌมฺมานุสฺสติ, สํฆานุสฺสติ, สีลานุสฺสติ, จาคานุสฺสติ, เทวตานุสฺสติ, อานาปาน-สติ, มรณานุสฺสติ, กายคตาสติ, อฺปสฺमानุสฺสตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

*สพเพ ฌมมา สติปฏิญาณนาติ? อามนฺตา. จกฺขายตฺนํ สติปฏิญาณนฺติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขายตฺนํ สติปฏิญาณนฺติ? อามนฺตา. จกฺขายตฺนํ สติ, สตินฺทริยํ, สติพลํ, สมฺมาสติ, สติสมฺโพชฺฌงฺโค, เอกายนฺมคฺโค, ขยคามิ, โภคคามิ, อปจยคามิ, อนาสวํ, อสญฺโฆชนิยํ ฯเปฯ อสงฺกิลลิกํ, จกฺขายตฺนํ พุทฺธานุสฺสติ, ฌมฺมานุสฺสติ, สงฺฆานุสฺสติ, สีลานุสฺสติ, จาคานุสฺสติ, เทวตานุสฺสติ, อานาปานสติ, มรณานุสฺสติ, กายคตาสติ, อฺปสฺमानุสฺสตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตายตฺนํ ฯเปฯ ฆานายตฺนํ ฯเปฯ ชิวิหฺวยตฺนํ ฯเปฯ กายายตฺนํ ฯเปฯ รุปรายตฺนํ ฯเปฯ สทฺทายตฺนํ ฯเปฯ คนฺธายตฺนํ ฯเปฯ รสํายตฺนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตฺนํ ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ โทโส ฯเปฯ โมโห ฯเปฯ มาโน ฯเปฯ ทิฏฺฐิ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา ฯเปฯ ถีนํ ฯเปฯ อฺพทฺทจฺจํ ฯเปฯ อหิริกํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ฯเปฯ สติปฏิญาณนฺติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ สติปฏิญาณนฺติ? อามนฺตา. อโนตฺตปฺปํ, สติ, สตินฺทริยํ, สติพลํ, สมฺมาสติ ฯเปฯ กายคตาสติ, อฺปสฺमानุสฺสตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

*สติ สติปฏิญาณ, สภา จ สตีติ? อามนฺตา. จกฺขายตฺนํ สติปฏิญาณํ, ตถจ สตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สติ สติปฏิญาณ, สภา จ สตีติ? อามนฺตา. โสตายตฺนํ ฯเปฯ กายายตฺนํ ฯเปฯ รุปรายตฺนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตฺนํ ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ โทโส ฯเปฯ โมโห ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ สติปฏิญาณํ, ตถจ สตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

*จกฺขายตฺนํ สติปฏิญาณํ, ตถจ น สตีติ? อามนฺตา. สติ สติปฏิญาณ, สภา จ น สตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตายตฺนํ ฯเปฯ กายายตฺนํ ฯเปฯ รุปรายตฺนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตฺนํ ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ โทโส ฯเปฯ โมโห ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ สติปฏิญาณํ, ตถจ น สตีติ? อามนฺตา. สติ สติปฏิญาณ, สภา จ น สตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๒] *น วตฺตพฺพํ “สพเพ ฌมมา สติปฏิญาณนา”ติ? อามนฺตา. นนฺุ สพเพ ฌมฺเม อารพฺภา สติ สนฺติฏฺฐตีติ? อามนฺตา. หญฺจิ สพเพ ฌมฺเม อารพฺภา สติ สนฺติฏฺฐตีติ, เตน วตฺเต วตฺตพฺเพ “สพเพ ฌมมา สติปฏิญาณนา”ติ.

*สพฺพํ ฌมฺมํ อารพฺภา สติ สนนฺติญฺจตีติ สพฺเพ ฌมฺมา สติปญฺ्ञานาติ? อามนฺตา. สพฺพํ ฌมฺมํ อารพฺภา ผสฺสโส สนนฺติญฺจตีติ สพฺเพ ฌมฺมา ผสฺสปญฺ्ञานาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ๕เปฯ

*สพฺพํ ฌมฺมํ อารพฺภา สติ สนนฺติญฺจตีติ สพฺเพ ฌมฺมา สติปญฺ्ञานาติ? อามนฺตา. สพฺพํ ฌมฺมํ อารพฺภา เวทนา สนนฺติญฺจติ ๕เปฯ สญฺญา สนนฺติญฺจติ ๕เปฯ เจตนา สนนฺติญฺจติ ๕เปฯ จิตฺตํ สนนฺติญฺจตีติ สพฺเพ ฌมฺมา จิตฺตปญฺ्ञานาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ๕เปฯ

*สพฺเพ ฌมฺมา สติปญฺ्ञานาติ? อามนฺตา. สพฺเพ สตฺตา อูปญฺ्ञิตฺตสฺตีโน สติยา สมนฺนาคตา สติยา สโมหิตา สพฺเพสฺส สตฺตานํ สติ ปจฺจุปญฺ्ञิตฺตาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ๕เปฯ

[๓๐๓] *สพฺเพ ฌมฺมา สติปญฺ्ञานาติ? อามนฺตา. นนุ วุตฺตํ ภควตา “อมตฺนฺเต ภิกฺขเว น ปริภุชฺชนฺติ เย กายคตาสตี น ปริภุชฺชนฺติ, อมตฺนฺเต ภิกฺขเว ปริภุชฺชนฺติ เย กายคตาสตี ปริภุชฺชนฺตี”¹ อตฺเถว สุตฺตฺนฺโตติ? อามนฺตา. สพฺเพ สตฺตา กายคตาสตี ปริภุชฺชนฺติ ปฏฺิลพฺภนฺติ อาเสวนฺติ ภาเวนฺติ พหุสฺสิภโรนฺตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ๕เปฯ

*สพฺเพ ฌมฺมา สติปญฺ्ञานาติ? อามนฺตา. นนุ วุตฺตํ ภควตา “เอกายโน อัย ภิกฺขเว มคฺโค สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมาย ฌายสฺส อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย ยทฺธิํ จตฺตาโร สติปญฺ्ञานา”² อตฺเถว สุตฺตฺนฺโตติ? อามนฺตา. สพฺเพ ฌมฺมา เอกายนฺมคฺโคติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ๕เปฯ

*สพฺเพ ฌมฺมา สติปญฺ्ञานาติ? อามนฺตา. นนุ วุตฺตํ ภควตา “รณฺโณ ภิกฺขเว จกฺกวตฺติสฺส ปาตุภาวา สตฺตฺนํ รตฺนํ ปาตุภาโว โหติ. กตฺเมสฺส สตฺตฺนํ? จกฺกรตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, หตฺติรตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, อสฺสรตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, มณฺิรตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, อิตฺติรตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, คหปฺติรตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, ปริณายกรตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ. รณฺโณ ภิกฺขเว จกฺกวตฺติสฺส ปาตุภาวา อิมสฺส สตฺตฺนํ รตฺนํ ปาตุภาโว โหติ. ตถาคตฺส ภิกฺขเว ปาตุภาวา อรฺหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สตฺตฺนํ โพชฺฌงฺครตฺนํ ปาตุภาโว โหติ. กตฺเมสฺส สตฺตฺนํ? สติสมฺโพชฺฌงฺครตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, ฌมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺครตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, วิริยสมฺโพชฺฌงฺครตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, ปฺิตฺติสมฺโพชฺฌงฺครตฺนสฺส ปาตุภาโว โหติ, ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺครตฺนสฺส

¹ อจ. เอกก. ๒๐/๖๐๗/๔๖

² ที. ม. ๑๐/๑๗๓/๒๔๘ ม. ม. ๑๒/๑๐๖/๗๗ ส. ม. ๑๙/๓๖๗/๑๒๓-๑๒๔

ปาตุมภาโว โหติ, สมาสสัมโพชฌงครตณสฺส ปาตุมภาโว โหติ, อุเปกฺขาสสัมโพชฌงครตณสฺส ปาตุมภาโว โหติ. ตถาคตสฺส ภิกฺขเว ปาตุมภาวา อรหโต สมาสสัมพุทฺธสฺส อิมสฺส สุตตฺถนํ โพชฌงครตณานํ ปาตุมภาโว โหตี”ติ³ อตฺเถว สุตตฺถนโตติ? อามนฺตา. ตถาคตสฺส ปาตุมภาวา อรหโต สมาสสัมพุทฺธสฺส สพฺเพ ธมฺมา สติสสัมโพชฌงครตนาว โหนตีติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺเพ ธมฺมา สติปฺญฺจานาติ? อามนฺตา. สพฺเพ ธมฺมา สมนฺนปฺปชานา ฯเปฯ อิทฺธิปาทา ฯเปฯ อินฺทฺริยา ฯเปฯ พลา ฯเปฯ โพชฌงคาติ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

สติปญฺจานกถา นิฏฺฐิตา.

๘. สติปญฺจานกถา ว่าด้วยสติปญฺจาน

[๓๐๑] สก. สภาวธรรมทังปวงเป็นสติปญฺจานไช้ใหม่
ปร.⁴ ไช้⁵

สก. สภาวธรรมทังปวงเป็นสติ เป็นสตินทฺริยํ เป็นสติพละ เป็นสัมมาสติ เป็นสติสัมโพชฌงคํ เป็นทางเดียว เป็นเหตุให้ถึงความสิ้นกิเลส ให้ถึงความตรัสรู้ ให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ไม่เป็นอารมณ์ของสังโยชน์ ไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ ไม่เป็นอารมณ์ของโสมะ ไม่เป็นอารมณ์ของโยคะ ไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ ไม่เป็นอารมณ์ของปราคมาส ไม่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน ไม่เป็นอารมณ์ของกิเลส สภาวธรรมทังปวงเป็นพุทฺธานุสสติ ธรรมานุสสติ สังขานุสสติ สีลानุสสติ จาคานุสสติ เทวตานุสสติ อานาปานสติ มรณานุสสติ กายคตาสติ อุปสมมานุสสติไช้ใหม่

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น⁶ ฯลฯ

สก. สภาวธรรมทังปวงเป็นสติปญฺจานไช้ใหม่

ปร. ไช้

สก. จักขายตนะเป็นสติปญฺจานไช้ใหม่

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. จักขายตนะเป็นสติปญฺจานไช้ใหม่

ปร. ไช้

สก. จักขายตนะเป็นสติ เป็นสตินทฺริยํ เป็นสติพละ เป็นสัมมาสติ เป็นสติสัมโพชฌงคํ เป็นทางเดียว เป็นเหตุให้ถึงความสิ้นกิเลส ให้ถึงความตรัสรู้ ให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ไม่เป็นอารมณ์ของสังโยชน์

³ ส. ม. ๑๙/๒๒๓/๘๘

⁴ ปร. หมายถึงภิกษุในนิกายอรัญญิกะ (อภิ.ปญจ.อ. (บาลี) ๓๐๑/๑๗๙)

⁵ เพราะมุ่งถึงธรรมที่เป็นอารมณ์ของสติปญฺจาน (อภิ.ปญจ.อ. (บาลี) ๓๐๑/๑๗๙)

⁶ เพราะมีความเห็นว่าสภาวธรรมบางอย่างไม่เป็นสติ จึงตอบปฏิเสธ (อภิ.ปญจ.อ. (บาลี) ๓๐๑/๑๘๐)

ฯลฯ ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส จักขายตนะ เป็นพุทธานุสสติ ัมมานุสสติ สังฆานุสสติ สีลานุสสติ จาคานุสสติ
เทวดานุสสติ อานาปานสติ มรณานุสสติ กายคตาสติ อุปสมมานุสสติใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. โสตายตนะ ฯลฯ ฆานายตนะ ฯลฯ ชิวหายตนะ ฯลฯ กายายตนะ ฯลฯ รูปายตนะ ฯลฯ
สัททหายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ ฯลฯ รัชทายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ภาคะ ฯลฯ โทสะ ฯลฯ โมหะ ฯลฯ
มานะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจจา ฯลฯ ถีนะ ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ อหิริกะ ฯลฯ อนินตตปปะ เป็นสติปัฏฐานใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. อนินตตปปะเป็นสติปัฏฐานใช่ไหม

ปร. ใช่

สก. อนินตตปปะเป็นสติ เป็นสตินทรีย์ เป็นสติพละ เป็นสัมมาสติ ฯลฯ เป็นกายคตาสติ
เป็นอุปสมมานุสสติใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. สติเป็นสติปัฏฐาน และสติที่เป็นสติปัฏฐานนั้นเป็นสติใช่ไหม

ปร. ใช่

สก. จักขายตนะเป็นสติปัฏฐาน และจักขายตนะที่เป็นสติปัฏฐานนั้นเป็นสติใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. สติเป็นสติปัฏฐาน และสติที่เป็นสติปัฏฐานนั้นเป็นสติใช่ไหม

ปร. ใช่

สก. โสตายตนะ ฯลฯ กายายตนะ ฯลฯ รูปายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ภาคะ ฯลฯ โทสะ ฯลฯ

โมหะ ฯลฯ มานะ ฯลฯ อนินตตปปะเป็นสติปัฏฐาน และอนินตตปปะที่เป็นสติปัฏฐานนั้นเป็นสติใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. จักขายตนะเป็นสติปัฏฐาน แต่จักขายตนะที่เป็นสติปัฏฐานนั้นไม่เป็นสติใช่ไหม

ปร. ใช่

สก. สติเป็นสติปัฏฐาน แต่สติที่เป็นสติปัฏฐานนั้นไม่เป็นสติใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. โสตายตนะ ฯลฯ กายายตนะ ฯลฯ รูปายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ภาคะ ฯลฯ โทสะ ฯลฯ

โมหะ ฯลฯ อนินตตปปะเป็นสติปัฏฐาน แต่อนินตตปปะที่เป็นสติปัฏฐานนั้นไม่เป็นสติใช่ไหม

ปร. ใช่

สก. สติเป็นสติปัฏฐาน แต่สติที่เป็นสติปัฏฐานนั้นไม่เป็นสติใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๐๒] ปร. ท่านไม่ยอมรับว่า “สภาวะธรรมทั้งปวงเป็นสติปัฏฐาน” ใช่ไหม

สก. ใช่

ปร. สติปรารภสภาวะธรรมทั้งปวงจึงตั้งมั่นได้มิใช่หรือ

สก. ใช่

ปร. หากสติปรารภสภาวะธรรมทั้งปวงจึงตั้งมั่นได้ ดังนั้น ท่านจึงควรยอมรับว่า “สภาวะธรรมทั้งปวงเป็น
สติปัฏฐาน”

สก. สติปรารภสภาวะธรรมทั้งปวงจึงตั้งมั่นได้ ดังนั้น สภาวะธรรมทั้งปวงจึงเป็นสติปัฏฐานใช่ไหม

ปร. ใช่

สก. ผัสสะปรารภสภาวะธรรมทั้งปวงจึงตั้งมั่นได้ ดังนั้น สภาวะธรรมทั้งปวงจึงเป็นผัสสปฏิฐานໃးใหม่

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. สติปรารภสภาวะธรรมทั้งปวงจึงตั้งมั่นได้ ดังนั้น สภาวะธรรมทั้งปวงจึงเป็นสติปฏิฐานໃးใหม่

ปร. ใช่

สก. เวทนาปรารภสภาวะธรรมทั้งปวงจึงตั้งมั่นได้ ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ จิตปรารภสภาวะธรรมทั้งปวงจึงตั้งมั่นได้ เพราะเหตุนี้ สภาวะธรรมทั้งปวงจึงเป็นจิตตปฏิฐานໃးใหม่

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. สภาวะธรรมทั้งปวงเป็นสติปฏิฐานໃးใหม่

ปร. ใช่

สก. สัตว์ทั้งปวงมีสติตั้งมั่น ประกอบด้วยสติ มั่นคงด้วยสติ สติปรากฏแก่สัตว์ทั้งปวงໃးใหม่

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๐๓] สก. สภาวะธรรมทั้งปวงเป็นสติปฏิฐานໃးใหม่

ปร. ใช่

สก. พระสูตรที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ชนเหล่าใดไม่เจริญกายคตาสติ ชนเหล่านั้นชื่อว่าไม่บรรลุมตธรรม ชนเหล่าใดเจริญกายคตาสติ ชนเหล่านั้นชื่อว่าบรรลุมตธรรม”⁷ มีอยู่จริงมิใช่หรือ

ปร. ใช่

สก. สัตว์ทั้งปวงเจริญ ได้เฉพาะ ช่องเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งกายคตาสติ ใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. สภาวะธรรมทั้งปวงเป็นสติปฏิฐานໃးใหม่

ปร. ใช่

สก. พระสูตรที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทาง⁸นี้เป็นทางเดียว⁹ เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อล่วงโศกและปริเทวะ เพื่อดับทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุนิพพาน¹⁰ เพื่อให้แจ้งนิพพาน ทางนี้คือสติปฏิฐาน ๔”¹¹ มีอยู่จริงมิใช่หรือ

ปร. ใช่

สก. สภาวะธรรมทั้งปวงเป็นทางสายเดียวใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. สภาวะธรรมทั้งปวงเป็นสติปฏิฐานໃးใหม่

ปร. ใช่

⁷ ดูเทียบ อภ.เอกก. (ไทย) ๒๐/๖๐๐/๕๔

⁸ ทาง หมายถึงทางดำเนินไปสู่นิพพานหรือทางที่ผู้ต้องการนิพพานควรดำเนินไป (ที.ม.อ. ๒/๓๗๑/๓๖๑)

⁹ ทางเดียว มีความหมาย ๔ นัย คือ (๑) ทางที่บุคคลผู้ละการเกี่ยวข้องกับหมู่คณะไปประพฤติธรรมอยู่แต่ผู้เดียว (๒) ทางสายเดียวที่พระพุทธเจ้าทรงทำให้เกิดขึ้น เป็นทางของบุคคลผู้เดียวคือพระผู้มีพระภาค (๓) ข้อปฏิบัติในศาสนาเดียวคือพระพุทธศาสนา (๔) ทางดำเนินไปสู่จุดหมายเดียวคือนิพพาน (ที.ม.อ. (บาลี) ๒/๓๗๓/๓๕๙, ม.ม.อ. (บาลี) ๑/๑๐๖/๒๔๔)

¹⁰ นิพพาน หมายถึงอริยมรรค (ที.ม.อ. (บาลี) ๒/๒๑๔/๑๙๗, ม.ม.อ. (บาลี) ๑/๑๐๖/๒๕๑)

¹¹ ดูเทียบ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๗๓/๓๐๑, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๑๐๖/๑๐๑, ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๖๗/๒๑๐

สก. พระสูตรที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เพราะพระเจ้าจักรพรรดิปรากฏ แก้ว ๗ ประการจึงปรากฏ แก้ว ๗ ประการ อะไรบ้าง คือ (๑) จักรแก้ว (๒) ช้างแก้ว (๓) ม้าแก้ว (๔) มณีแก้ว (๕) นางแก้ว (๖) คหบดีแก้ว (๗) ปริณายกแก้ว เพราะพระเจ้าจักรพรรดิปรากฏ แก้ว ๗ ประการนี้จึงปรากฏ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าปรากฏ แก้วคือโพชฌงค์ ๗ ประการจึงปรากฏ แก้ว ๗ ประการ อะไรบ้าง คือ (๑) แก้วคือสติสัมโพชฌงค์ (๒) แก้วคือธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ (๓) แก้วคือวิริยสัมโพชฌงค์ (๔) แก้วคือปิติสัมโพชฌงค์ (๕) แก้วคือปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ (๖) แก้วคือสมมติสัมโพชฌงค์ (๗) แก้วคืออุเบกขาสัมโพชฌงค์ เพราะตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าปรากฏ แก้วคือโพชฌงค์ ๗ ประการนี้จึงปรากฏ”¹² มีอยู่จริงมิใช่หรือ

ปร. ใช่

สก. เพราะตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าปรากฏ สภาวธรรมทั้งปวงที่เป็นแก้วคือสติสัมโพชฌงค์จึงปรากฏใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สก. สภาวธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญญาอันใช่ไหม

ปร. ใช่

สก. สภาวธรรมทั้งปวงเป็นสัมมัตตปัญญา ฯลฯ เป็นอิทธิบาท ฯลฯ เป็นอินทรีย์ ฯลฯ เป็นพละ ฯลฯ เป็นโพชฌงค์ใช่ไหม

ปร. ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สติปัญญาอันกถา จบ

¹² ดูเทียบ ส.ม. (ไทย) ๑๙/๒๒๓/๑๕๕